

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI SECȚIA A TREIA

HOTĂRÂREA din 3 februarie 2015 **În Cauza Pruteanu Împotriva României** (Cererea nr. 30181/05) Strasbourg **DEFINITIVĂ** **03/05/2015**

Hotărârea a rămas definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În Cauza Pruteanu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Luis López Guerra, Ján Šikuta, Kristina Pardalos, Johannes Silvis, Valeriu Grițco, Iulia Antoanella Motoc, *judcători*, și Stephen Phillips, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 13 ianuarie 2015,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 30181/05 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Alexandru Pruteanu („reclamantul”), a sesizat Curtea la 12 iulie 2005 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna I. Cambrea, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul se plânge de o atingere adusă dreptului la respectarea vieții sale private și a corespondenței, ca urmare a interceptării convorbirilor sale telefonice și a imposibilității de a contesta legalitatea acestora și de a solicita distrugerea înregistrărilor aferente. Acesta invocă art. 8 din Convenție, considerat separat și coroborat cu art. 13 din Convenție.

4. La 15 septembrie 2011, capetele de cerere întemeiate pe art. 8 din Convenție, considerat separat și coroborat cu art. 13 din Convenție, au fost comunicate Guvernului.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul s-a născut în 1974 și locuiește în Bacău. Este de profesie avocat.

A. Înregistrarea convorbirilor reclamantului

6. C.I., sora ei, M.T.O., și iubitul acesteia din urmă, M.G.T., erau asociați în societatea comercială M. („societatea M.”), administrată de M.T.O. La 1 septembrie 2004, împotriva societății s-a dispus oprirea conturilor bancare. M.T.O. și M.G.T. au fugit apoi din orașul Bacău.

7. Începând cu data de 2 septembrie 2004, Poliția Bacău a primit mai multe plângeri penale împotriva societății M. cu acuzația de înșelăciune.

8. La 3 septembrie 2004, M.T.O. și M.G.T., care erau încă fugari, au semnat împuterniciri în favoarea lui C.I. pentru vânzarea a două imobile.

9. Parchetul de pe lângă Tribunalul Județean Bacău („parchetul”) a început urmărirea penală împotriva lui M.T.O. și M.G.T. pentru înșelăciune. C.I. l-a împuternicit pe reclamant pentru a-i apăra, dacă era necesar, interesele.

10. Prin încheierea din 24 septembrie 2004, pe baza art. 91²–91⁵ din Codul de Procedură Penală („C. proc. pen.”), Tribunalul Bacău („Tribunalul”) a autorizat ca parchetul să intercepteze și să înregistreze convorbirile telefonice ale lui M.T.O. M.G.T. și C.I. pentru o perioadă de 30 de zile, începând cu data de 27 septembrie 2004.

Din rechizitoriul din 14 aprilie 2005 privind trimiterea în judecată a lui M.T.O. și a lui M.G.T. (infra, pct. 19) reiese că punerea sub ascultare era necesară pentru a localiza persoanele în cauză.

11. Pe baza autorizației menționate anterior, între 27 septembrie și 27 octombrie 2004, Serviciul de investigare a fraudelor din cadrul Poliției Bacău a interceptat și înregistrat convorbirile lui C.I., dintre care douăsprezece au avut loc între aceasta și reclamant. Conținutul acestor înregistrări a fost transcris pe hârtie, care includea, de asemenea, numele reclamantului, profesia sa de avocat și numărul de telefon mobil.

12. La 27 octombrie 2004, M.T.O. și M.G.T. au fost găsiți de poliție și plasați în arest preventiv. Reclamantul a fost desemnat de M.G.T. să-l reprezinte în procedura privind arestarea sa preventivă și în procedura penală.

B. Certificarea înregistrărilor

13. La 17 martie 2005, parchetul a întocmit un raport prin care punea la dispoziția tribunalului banda magnetică și transcrierile înregistrărilor efectuate pe baza autorizației din 24 septembrie 2004. Parchetul menționa că aceste înregistrări au fost făcute în cadrul procedurilor penale deschise împotriva lui M.T.O. și a lui M.G.T.

14. Pe baza art. 91³ C. proc. pen., parchetul a solicitat tribunalului să certifice înregistrările convorbirilor telefonice ale lui C.I. Aceasta din urmă a fost citată să se înfățișeze la 21 martie 2005 în fața tribunalului. Întrebată de instanță, a declarat că înregistrările în cauză reprezentau convorbirile sale cu familia și prietenii.

15. Prin încheierea din 21 martie 2005 pronunțată în camera de consiliu, tribunalul a admis cererea parchetului, a decis că înregistrările realizate au fost utile în cauză și a dispus punerea sub sigiliu a transcrierilor și a benzii magnetice la grefa tribunalului.

16. Reclamantul, acționând în nume propriu, nu ca reprezentant al lui C.I., și aceasta din urmă au făcut recurs împotriva încheierii din 21 martie 2005. După ce a menționat că legislația internă nu prevede o cale de atac specifică împotriva încheierii de certificare, reclamantul a solicitat curții de apel să-i declare recursul admisibil în temeiul art. 13 din

Convenție. El a susținut că, prin încheierea atacată, instanța a certificat înregistrările convorbirilor pe care le-a purtat cu C.I. deși nu a fost citat să se înfățișeze în cadrul procedurii și că aceste convorbiri au avut un caracter profesional. Citând art. 91³ alin. (2) și (7) C.proc. pen., a susținut că discuțiile profesionale dintre un avocat și clientul său nu pot fi menționate în procesul-verbal al transcrierii și nici nu pot fi folosite ca probe în cadrul procedurii penale. În cele din urmă, el a subliniat că punerea sub ascultare a telefonului lui C.I. nu a fost justificată de un interes legitim, întrucât C.I. nu făcea obiectul unei urmăriri penale, și a cerut curții de apel să dispună distrugerea transcrierilor înregistrărilor convorbirilor cu clienta sa.

17. Ședința în recurs a avut loc la 5 aprilie 2005, în fața Curții de Apel Bacău. În observațiile orale, reclamantul a adăugat că practica instanțelor naționale în materie era de a dispune distrugerea înregistrării convorbirilor dintre avocat și client. În acest sens, a depus la dosar o decizie din 29 martie 2005 a Tribunalului Bacău care dispunea distrugerea înregistrărilor convorbirilor dintre un avocat și clientul său, inculpat într-un proces penal.

18. Printr-o hotărâre definitivă din 5 aprilie 2005, pronunțată în camera de consiliu, Curtea de Apel Bacău a declarat inadmisibil recursul reclamantului, pe motiv că în Codul de procedură penală nu se prevedea o cale de atac împotriva încheierilor de certificare a înregistrărilor.

C. Procedura penală împotriva lui M.T.O. și a lui M.G.T.

19. Prin rechizitoriul din 14 aprilie 2005, Serviciul de investigare a infracțiunilor de crimă organizată și terorism din cadrul Parchetului Bacău a dispus trimiterea în judecată a lui M.T.O. și a lui M.G.T. pentru mai multe capete de acuzare, printre care și cel de înșelăciune. Rechizitoriul menționa ca probe înregistrări ale convorbirilor telefonice ale lui C.I., certificate de încheierea tribunalului din 21 martie 2005.

20. Reclamantul a fost desemnat de M.G.T. și M.T.O să-i reprezinte în procedura penală.

21. Prin hotărârea din 18 aprilie 2007, tribunalul i-a condamnat pe fiecare dintre inculpați la o pedeapsă de zece ani de închisoare. În urma apelului inculpaților, prin decizia din 27 noiembrie 2008, Curtea de Apel Bacău a confirmat hotărârea pronunțată în primă instanță în ceea ce privește pedeapsa cu închisoarea aplicată. Întrucât nu a fost introdus un recurs, această hotărâre a rămas definitivă.

II. Dreptul și practica interne relevante

22. Articolele relevante în speță din Codul de procedură penală care reglementau înregistrarea convorbirilor telefonice erau redactate la momentul faptelor după cum urmează:

Art. 91¹ – Condițiile și cazurile de interceptare și înregistrare a convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon sau prin orice mijloc electronic de comunicare

„(1) Interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon ori prin orice mijloc electronic de comunicare se realizează cu autorizarea motivată a judecătorului, la cererea procurorului care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, în condițiile prevăzute de lege, dacă sunt date ori indicii temeinice privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni pentru care urmărirea penală se efectuează din oficiu, iar interceptarea și înregistrarea se impun pentru stabilirea situației de fapt ori pentru că identificarea sau localizarea participanților nu poate fi făcută prin alte mijloace ori cercetarea ar fi mult întârziată.

(2) Interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon ori prin orice mijloc electronic de comunicare pot fi autorizate în cazul infracțiunilor contra siguranței naționale prevăzute de Codul penal și de alte legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau alte valori, în cazul infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, în cazul unor alte infracțiuni grave ori al infracțiunilor care se săvârșesc prin mijloace de comunicare electronică. Dispozițiile alin. 1 se aplică în mod corespunzător.

(3) Autorizația se dă pentru durata necesară interceptării și înregistrării, dar nu pentru mai mult de 30 de zile....

(...)

(7) Autorizarea interceptării și a înregistrării convorbirilor sau comunicărilor se face prin încheiere motivată, care va cuprinde: indiciile concrete și faptele care justifică măsura; motivele pentru care stabilirea situației de fapt sau identificarea ori localizarea participanților nu poate fi făcută prin alte mijloace ori cercetarea ar fi mult întârziată; persoana, mijlocul de comunicare sau locul supus supravegherii; perioada pentru care sunt autorizate interceptarea și înregistrarea.”

Art. 91² – Organele care efectuează interceptarea și înregistrarea

„(1) Procurorul procedează personal la interceptările și înregistrările prevăzute în art. 91¹ sau poate dispune ca acestea să fie efectuate de organul de cercetare penală. Persoanele care sunt chemate să dea concurs tehnic la interceptări și înregistrări sunt obligate să păstreze secretul operațiunii efectuate, încălcarea acestei obligații fiind pedepsită potrivit Codului penal.

(...)

(4) Instanța dispune, până la terminarea urmăririi penale, aducerea la cunoștință, în scris, persoanelor ale căror convorbiri și comunicații au fost interceptate și înregistrate, datele la care s-au efectuat acestea.”

Art. 91³ – Certificarea înregistrărilor

„(1) Convorbirile sau comunicările interceptate și înregistrate care privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau contribuie la identificarea ori localizarea participanților sunt redată integral într-un proces-verbal de procuror sau de lucrătorul din cadrul poliției judiciare delegat de procuror, în care se menționează autorizația dată pentru efectuarea acestora, numărul ori numerele posturilor telefonice sau alte date de identificare a legăturilor între care s-au purtat convorbirile ori comunicările, numele persoanelor care le-au purtat, dacă sunt cunoscute, data și ora fiecărei convorbiri ori comunicări în parte și numărul de ordine al suportului pe care se face imprimarea.

(2) Procesul-verbal este certificat pentru autenticitate de către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală în cauză. Dacă săvârșirea unor infracțiuni are loc prin convorbiri sau comunicări care conțin secrete de stat, consemnarea se face în procese-verbale separate, iar dispozițiile art. 97 alin. 3 se aplică în mod corespunzător. Corespondențele în altă limbă decât cea română sunt transcrise în limba română, prin intermediul unui interpret.

(3) Procesul-verbal este certificat pentru autenticitate de către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală în cauză. Dacă săvârșirea unor infracțiuni are loc prin convorbiri sau comunicări care conțin secrete de stat, consemnarea se face în procese-verbale separate (...).

(4) La prezentarea materialului de urmărire penală, procurorul este obligat să prezinte învinutului sau inculpatului procesele-verbale în care sunt redată convorbirile înregistrate și să asigure, la cerere, ascultarea acestora.

(5) Dacă în cauză s-a dispus o soluție de netrimitere în judecată, procurorul este obligat să înștiințeze despre aceasta persoana ale cărei convorbiri sau comunicări au fost interceptate și înregistrate. Suportul pe care sunt imprimate convorbirile înregistrate se arhivează la sediul parchetului, în locuri speciale, în plic sigilat, cu asigurarea confidențialității, și se păstrează până la împlinirea termenului de prescripție a răspunderii penale pentru fapta ce a format obiectul cauzei, când se distruge, încheindu-se proces-verbal în acest sens.

(6) După arhivare, suportul pe care sunt imprimate convorbirile înregistrate poate fi consultat sau copiat în cazul reluării cercetărilor sau în condițiile prevăzute în art. 91² alin. 5 și numai de către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, iar în alte cazuri numai cu autorizarea judecătorului.

(7) Dacă în cauză instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare, achitare sau încetare a procesului penal, rămasă definitivă, suportul original și copia acestuia se arhivează odată cu dosarul cauzei la sediul instanței, în locuri speciale, în plic sigilat, cu asigurarea confidențialității. După arhivare, suportul pe care sunt imprimate convorbirile înregistrate poate fi consultat sau copiat numai în condițiile prevăzute în art. 91² alin. 5, cu încuviințarea prealabilă a președintelui instanței.”

Art. 91⁶ – Verificarea mijloacelor de probă

„(1) Mijloacele de probă prevăzute în prezenta secțiune pot fi supuse expertizei tehnice la cererea procurorului, a părților sau din oficiu.

(2) Înregistrările (...) prezentate de părți, pot servi ca mijloace de probă, dacă nu sunt interzise de lege.”

23. Reclamantul a depus la dosar o decizie definitivă din 29 martie 2005 a Tribunalului Bacău care dispunea distrugerea înregistrărilor convorbirilor dintre un avocat și clientul său, inculpat într-un proces penal.

24. Următoarele articole din Codul de procedură penală, referitoare la drepturile părților într-o procedură penală și deopotrivă relevante în speță, erau redactate după cum urmează la momentul faptelor:

Art. 64 – Mijloacele de probă

„(2) Mijloacele de probă obținute în mod ilegal nu pot fi folosite în procesul penal.”

Art. 301 – Drepturile procurorului și ale părților în instanță

„(1) În cursul judecății, procurorul și oricare dintre părți pot formula cereri, ridica excepții și pune concluzii.”

Art. 302 – Rezolvarea chestiunilor incidente

„Instanța este obligată să pună în discuție cererile și excepțiile arătate în art. 301 sau excepțiile ridicate (...) și să se pronunțe asupra lor prin încheiere motivată.”

Art. 362 – Persoanele care pot face apel

„(1) Pot face apel:

- a) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă (...);
- b) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă (...);
- c) partea vătămată, în ce privește latura penală;
- d) partea civilă și partea responsabilă civilmente (...);
- e) martorul, expertul, interpretul și apărătorul, în ce privește cheltuielile judiciare cuvenite acestora;
- f) orice persoană ale cărei interese legitime au fost vătămăte printr-o măsură sau printr-un act al instanței.”

25. Potrivit doctrinei, art. 362 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. se referea la persoanele ale căror interese au fost atinse de încheieri sau de o hotărâre pronunțată pe fondul cauzei, cu condiția ca aspectele legate de fond să nu fi fost puse în discuție (Ion Neagu, *Drept procesual penal*, Ed. *Global Lex*, 2004, pag. 199, și N. Jidovu, *Drept procesual penal*, Ed. *C.H. Beck*, 2007, pag. 475).

Art. 385² – Persoanele care pot face recurs

„Pot face recurs persoanele arătate în art. 362 (...).”

26. Constituția revizuită la 31 octombrie 2003 era redactată după cum urmează în partea sa relevantă în speță:

Art. 20 alin. (2)

„(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.”

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 8 din Convenție, considerat separat și coroborat cu art. 13 din Convenție

27. Reclamantul denunță o atingere adusă dreptului la respectarea vieții sale private și a corespondenței, ca urmare a înregistrării convorbirilor sale telefonice cu C.I., la care a fost supus ca urmare a punerii sub ascultare a acesteia din urmă. Acesta invocă art. 8 din Convenție, considerat separat și coroborat cu art. 13 din Convenție.

Curtea consideră că aceste capete de cerere ale reclamantului se află în principal sub incidența art. 8 din Convenție și că este necesar să le examineze din această perspectivă. Art. 8 din Convenție are următorul conținut:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

28. Constatând că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și nu prezintă de altfel niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea îl declară admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

a) Reclamantul

29. Reclamantul consideră că a existat o atingere adusă dreptului la respectarea vieții private, prin simplul fapt al înregistrării convorbirilor sale telefonice, indiferent dacă a existat sau nu o autorizație emisă pe numele său pentru punerea sub ascultare a telefonului.

30. În ceea ce privește temeiul juridic al ingerinței, reclamantul susține că art. 91¹ și următoarele din Codul de procedură penală nu reglementează în mod expres situația punerii sub ascultare a persoanelor care nu au fac obiectul unei anchete judiciare și că, prin urmare, aceste articole nu sunt nici accesibile, nici previzibile. Potrivit reclamantului, aceste dispoziții nu reglementau situația, întâlnită în speță, a punerii sub ascultare hotărâtă după data săvârșirii infracțiunii sau în măsura în care acuzatul și faptele erau cunoscute autorităților prin alte mijloace de probă.

31. În continuare reclamantul susține că scopul măsurii nu putea viza în speță prevenirea infracțiunilor sau protecția terților, deoarece faptele incriminate fuseseră deja comise la data la care au fost autorizate înregistrările. El adaugă că autoritățile interne nu au justificat în ce măsură înregistrarea, transcrierea și arhivarea conversațiilor sale cu C.I. au contribuit la descoperirea adevărului în cauza care îi privea pe M.T.O. și M.G.T. sau la protejarea drepturilor altora.

32. În continuare el arată că art. 91³ alin. (7) C. proc. pen. ar fi permit instanțelor interne să dispună distrugerea înregistrărilor litigioase, dat fiind că, la momentul faptelor, textul legii interzicea utilizarea ca mijloc de probă a înregistrărilor convorbirilor dintre un avocat și un „justițiabil”. El explică în acest sens că C.I. fusese interogată de poliție pentru a da explicații cu privire la activitatea societății M., ceea ce îi conferea statutul de „justițiabil”. Reclamantul consideră că autoritățile interne ar fi trebuit să-l citeze în cadrul procedurii de certificare a

înregistrărilor pentru a-i permite să-și exprime punctul de vedere cu privire la autorizarea înregistrărilor și certificarea convorbirilor personale avute cu C.I., mai ales că din procesul-verbal al transcrierilor reieșea faptul că numele și numărul său de telefon erau cunoscute de autoritățile interne.

33. În cele din urmă, reclamantul afirmă că nu a dispus de nicio cale de atac pentru a se constata și remedia pretinsa atingere adusă dreptului său la respectarea vieții private. În ceea ce privește posibilitatea de a contesta înregistrările în cadrul procedurii penale împotriva lui M.T.O. și M.G.T., reclamantul indică faptul că nu a fost parte la procedură, că nerespectarea vieții sale private nu a fost vizată de procedura menționată și că, în aplicarea Codului de procedură penală, avocatul unui inculpat nu putea face recurs în nume propriu decât pentru cheltuielile suportate.

b) Guvernul

34. Guvernul susține cu titlu preliminar că art. 8 din Convenție nu este aplicabil în speță, întrucât telefonul reclamantului nu a făcut obiectul unei autorizații de interceptare a convorbirilor.

35. În continuare pledează că, presupunând că a avut loc o ingerință în dreptul reclamantului la respectarea vieții private, această ingerință era justificată în temeiul art. 8 § 2 din Convenție. În acest sens, susține că măsura era prevăzută de dispozițiile din Codul de procedură penală relevante în speță. Făcând referire la hotărârile *Dumitru Popescu împotriva României* (nr. 2) (nr. 71525/01, 26 aprilie 2007) și *Kruslin împotriva Franței* (24 aprilie 1990, seria A, nr. 176-A), Guvernul susține că dispozițiile aplicabile în speță au fost accesibile și previzibile și că au oferit garanții suficiente în ceea ce privește natura, amploarea și durata măsurii, motivele necesare și autoritățile competente pentru a dispune, executarea și controlul măsurii, precum și posibilitatea de a verifica aceste mijloace de probă.

36. Guvernul explică totodată că scopul măsurii a fost, în speță, prevenirea infracțiunilor și protejarea drepturilor altora.

37. Guvernul susține că ingerința a fost proporțională în raport cu scopul legitim urmărit. El subliniază, în acest sens, gravitatea infracțiunilor care au reprezentat sursa ingerinței și necesitatea ca anchetatorii să-i localizeze pe presupușii autori ai infracțiunii. Guvernul reamintește că art. 91¹ din C. proc. pen. prevedea că interceptarea și înregistrarea comunicărilor se impunea pentru a se afla adevărul, în măsura în care identificarea autorului sau stabilirea faptelor nu putea fi făcută prin alte mijloace.

38. În ceea ce privește aplicabilitatea art. 91³ alin. (7) din C. proc. pen. în speță, Guvernul afirmă că această dispoziție interzicea utilizarea convorbirilor dintre un inculpat și avocatul său ca probe în dosarul în care au fost utilizate înregistrările. El adaugă că articolul menționat își găsea justificarea în protejarea dreptului la confidențialitate în relațiile dintre avocați și inculpați, acest drept derivând din dreptul la apărare. Trebuie observat că, în speță, C.I. nu era inculpată și nu avea niciun alt statut care ar fi putut justifica necesitatea de a se apăra. De asemenea, Guvernul precizează că autorizația eliberată în speță a fost justificată și a fost însoțită de garanții speciale, nefăcându-se nicio publicitate în jurul cauzei.

39. În temeiul art. 13 din Convenție, Guvernul arată că reclamantul, în calitate de avocat al inculpaților M.T.O. și M.G.T., avea posibilitatea de a contesta legalitatea interceptării convorbirilor telefonice în cadrul procedurii penale îndreptate împotriva clienților săi. Acesta adaugă că art. 301 și art. 302 C. proc. pen. permiteau verificarea, de către instanțe, a legalității probelor obținute în cursul procedurilor penale printr-o procedură preliminară separată. Guvernul precizează că examinarea legalității în ceea ce privește certificarea înregistrărilor și procedura interceptării în ansamblu s-a realizat în cadrul hotărârii pe fondul cauzei. De asemenea, susține că o eventuală încălcare a drepturilor terților în cadrul procedurilor penale, ca atare, ar fi putut să fie transmisă spre a fi controlată de o jurisdicție civilă, printr-o acțiune în despăgubire întemeiată pe dispozițiile Convenției relevante în speță.

40. În sfârșit, Guvernul afirmă că lipsa unui apel împotriva încheierii de certificare a fost justificată de caracterul confidențial al urmăririi penale și a procedurilor de interceptare, precum și de dificultatea de a identifica terții implicați în înregistrări. În plus, Guvernul se întreabă dacă este sau nu obligația statelor contractante să-i informeze despre înregistrarea convorbirilor pe toți terții care au purtat convorbiri telefonice cu persoane puse sub ascultare.

2. Motivarea Curții

a) Existența unei ingerințe

41. Curtea subliniază că sunt cuprinse în noțiunile de „viață privată” și „corespondență”, în sensul art. 8 § 1 din Convenție, comunicațiile telefonice și că interceptarea acestora se interpretează așadar ca fiind o „ingerință a unei autorități publice” în exercitarea dreptului garantat de art. 8 din Convenție (*Matheron împotriva Franței*, nr. 57752/00, pct. 27, 29 martie 2005). Nu contează, în această privință, că ascultările din litigiu au fost efectuate pe linia unei terțe persoane [*Lambert împotriva Franței*, 24 august 1998, pct. 21, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-V, *Valentino Acatrinei împotriva României*, nr. 18540/04, pct. 53, 25 iunie 2013, și *Ulariu împotriva României*, nr. 19267/05, pct. 46, 19 noiembrie 2013].

b) Justificarea ingerinței

42. Curtea reamintește că ingerința menționată anterior contravine art. 8, cu excepția cazului în care este „prevăzută de lege”, urmărește unul sau mai multe dintre scopurile legitime prevăzute la alin. 2 din articolul amintit și, în plus, este „necesară într-o societate democratică” pentru îndeplinirea acestora (*Lambert*, citată anterior, pct. 22).

i. Ingerința era „prevăzută de lege”?

43. Formularea „în condițiile prevăzute de lege” de la art. 8 § 2 urmărește mai întâi ca măsura incriminată să aibă un temei în dreptul intern. Ea implică totodată și o anumită calitate a legii în cauză: dispune accesul persoanei în cauză la lege – care trebuie să fie capabilă să prevadă consecințele ce o așteaptă – și compatibilitatea sa cu statul de drept [*Amann împotriva Elveției* (MC), nr. 27798/95, pct. 50, CEDO 2000-II].

44. În prezenta cauză, Curtea notează că tribunalul a dispus punerea sub ascultare în litigiu în temeiul art. 91¹ și următoarele din Codul de procedură penală (*supra*, pct. 21). Fără a insista asupra „calității” acestei legi (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kruslin împotriva Franței*, 24 aprilie 1990, pct. 27, seria A, nr. 176-A), Curtea observă că articolele menționate anterior reglementau utilizarea ascultării convorbirilor telefonice, fără a specifica care era situația persoanelor ascultate, dar care nu sunt vizate de autorizația de interceptare.

În plus, Curtea observă că problema predictibilității dispozițiilor aplicabile înregistrărilor convorbirilor dintre avocat și clientul său este subiect de dezbatere între părți.

45. Prin urmare, Curtea ar putea să se întrebe dacă ingerința în litigiu era sau nu „prevăzută de lege” în speță (a se vedea, în special, *Amann*, citată anterior). Cu toate acestea, consideră că nu este necesar să se pronunțe asupra acestui punct, deoarece încălcarea se naște dintr-un alt motiv, expus în continuare.

ii. Finalitatea și necesitatea ingerinței

46. Curtea consideră că ingerința avea ca scop, în speță, să permită stabilirea adevărului în cadrul unei proceduri penale și urmărirea, așadar, apărarea ordinii.

47. Rămâne de analizat dacă ingerința „era necesară într-o societate democratică” pentru atingerea acestor obiective. Potrivit jurisprudenței constante a Curții, statele contractante beneficiază de o anumită marjă de apreciere pentru a se pronunța cu privire la existența și întinderea unei asemenea necesități, dar această marjă merge împreună cu un control european bazat în același timp pe lege și pe deciziile de punere în aplicare, chiar și atunci când acestea emană de la o jurisdicție independentă (*Lambert*, citată anterior, pct. 30).

48. În mod similar, indiferent de sistemul de supraveghere reținut, Curtea trebuie să fie convinsă de existența unor garanții adecvate și eficiente împotriva abuzurilor. Această apreciere nu are decât un caracter relativ, ea depinde, printre altele, de tipul de recurs oferit de dreptul intern. Prin urmare, este necesar să se examineze dacă procedurile destinate controlului adoptării și aplicării de măsuri restrictive pot limita ingerința care rezultă din legislația incriminată la ceea ce este necesar într-o societate democratică (*Klass și alții împotriva Germaniei*, 6 septembrie 1978, pct. 50 și urm., seria A, nr. 28).

49. În speță, Curtea observă că reclamantul s-a plâns în fața sa de o interceptare a convorbirilor lui telefonice și subliniază calitatea de avocat și relația sa profesională cu C.I. În această privință, Curtea reamintește că interceptarea convorbirilor dintre un avocat și clientul său aduce atingere fără îndoială secretului profesional, care reprezintă baza relației de încredere între aceste două persoane. Prin urmare, în contextul cauzei aflate în discuție, C.I. putea denunța, dacă era cazul, o atingere adusă drepturilor sale, pe motiv de interceptare a convorbirilor cu avocatul său. Astfel, reclamantul poate totodată denunța o atingere adusă dreptului său la respectarea vieții private și a corespondenței, pe motiv de interceptare a convorbirilor sale, independent de calitatea de a sta în justiție a clienței sale. În mod cert, reclamantul nu a făcut el însuși obiectul unei autorizații de punere sub ascultare din cauza calității de avocat sau a relației sale cu C.I. (a se vedea, *mutatis mutandis*, *André și alții împotriva Franței*, nr. 18603/03, pct. 41, 24 iulie 2008). Nu este mai puțin adevărat că, atunci când convorbirile unei persoane sunt înregistrate și sunt utilizate în cadrul unei proceduri penale, partea interesată trebuie să aibă posibilitatea unui „control efectiv”, pentru a putea contesta ascultările telefonice în cauză (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Matheron*, citată anterior, pct. 36, și *Xavier Da Silveira împotriva Franței*, nr. 43757/05, pct. 44, 21 ianuarie 2010).

50. În această privință, Curtea observă că autorizația de a înregistra convorbirile purtate de C.I. a fost emisă de o instanță. Cu toate acestea, autorizația menționată o viza pe C.I. și nu pe reclamant, astfel încât nu se poate concluziona că instanța a examinat *a priori* necesitatea măsurii cu privire la partea interesată. În plus, Curtea reamintește că a respins deja raționamentul care conduce la concluzia potrivit căreia calitatea de magistrat a celui care dispune și supraveghează înregistrările implică, *ipso facto*, legalitatea și conformitatea acestora cu art. 8 din Convenție, un astfel de raționament făcând inoperant orice recurs formulat de părțile interesate (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Matheron*, citată anterior, pct. 40).

51. Prin urmare, este necesar să se examineze dacă reclamantul a avut la dispoziție o cale de atac pentru a solicita *a posteriori* verificarea înregistrărilor în litigiu.

52. Curtea observă în această privință că, potrivit dreptului intern în vigoare la data producerii faptelor, trebuia ca înregistrările să fie certificate de instanță în cadrul unei proceduri în cursul căreia persoana pusă sub ascultare să fie prezentă. În acest cadru, instanța era chemată să verifice pertinenta unor astfel de înregistrări și să decidă fie depunerea lor la dosarul penal, fie distrugerea lor. De asemenea, Curtea observă că, potrivit Guvernului, art. 91³ alin. (7) C. proc. pen. nu era aplicabil în speță în cadrul procedurii de certificare, pe motiv că C.I. nu avea calitatea de inculpat. Or, se pare că textul legii nu se referea în mod expres la calitatea de „inculpat” a persoanei puse sub ascultare și că menționa cuvântul „justițiabil”. În orice caz, oricare ar fi interpretarea dată termenului „justițiabil”, Curtea observă că reclamantul, ale cărui convorbiri – considerate utile – au fost depuse la dosar într-o cauză penală, nu avea, potrivit dreptului intern, calitatea pentru a interveni în nume propriu în procedura de certificare: partea interesată nu putea așadar nici să solicite controlul, pe baza propriilor sale argumente, privind legalitatea și necesitatea înregistrărilor, nici să ceară punerea în balanță a intereselor justiției în raport cu dreptul său la respectarea vieții private și a corespondenței.

53. Curtea observă în continuare că, potrivit Guvernului, reclamantul ar fi putut contesta legalitatea înregistrărilor în cadrul procedurii penale pe fond declanșate împotriva lui M.T.O

și a lui M.G.T., pe motiv că înregistrările în litigiu au fost depuse la dosar. Or, Curtea remarcă faptul că art. 301 și art. 302 C. proc. pen., menționate de Guvern, se referă la drepturile și obligațiile părților în cadrul procesului penal și, în acest sens, observă că reclamantul nu era nici parte la procedură, nici inculpat, nici procuror. Deși este adevărat că partea interesată îl reprezentase pe unul dintre inculpați în cadrul acestei proceduri penale, calitatea sa de reprezentant nu-i oferea capacitatea de a interveni în procedură în nume propriu. În plus, art. 362 și art. 385 C. proc. pen. limitau situațiile în care avocatul putea face apel și recurs în nume propriu la aspecte legate de cheltuielile de procedură. De altfel, reclamantul nu mai era considerat terță parte ale cărei drepturi au fost încălcate printr-un act realizat de tribunal în timpul judecării cauzei în primă instanță.

54. De asemenea, Curtea nu contestă că inculpații ar putea ridica argumente referitoare la legalitatea înregistrărilor în cauză în cadrul unei proceduri penale deschise împotriva lor. Nu este mai puțin adevărat că reclamantul nu beneficia în mod direct de acest drept, el fiind condiționat de trimiterea în judecată a clienților săi și de interesele acestora din urmă în procedură. Prin urmare, având în vedere cele de mai sus, Curtea consideră că accesibilitatea acestei căi de atac era în mod necesar incertă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Société Canal Plus și alții împotriva Franței*, nr. 29408/08, pct. 40, 21 decembrie 2010).

55. În ceea ce privește mijlocul indicat de Guvern, cel al unei acțiuni civile în despăgubiri, Curtea evidențiază că, de fapt, Convenția este direct aplicabilă în România și că prevalează asupra dispozițiilor de drept național care sunt contrare acesteia (supra, pct. 26; a se vedea, *mutatis mutandis*, *Abramiuc împotriva României*, nr. 37411/02, pct. 125, 24 februarie 2009). Cu toate acestea, în speță, Guvernul nu a oferit niciun exemplu de jurisprudență care să demonstreze eficiența acestei căi de atac (*Rachevi împotriva Bulgariei*, nr. 47877/99, pct. 64, 23 septembrie 2004). În plus, un recurs în fața unei instanțe civile pentru a solicita angajarea răspunderii statului, cu scopul obținerii de despăgubiri, nu este de natură să permită realizarea unui control al legalității înregistrărilor în litigiu și să conducă, dacă este cazul, la pronunțarea unei decizii prin care să se dispună distrugerea acestora – rezultat urmărit de reclamant –, astfel încât nu poate fi considerat un „control efectiv”, în sensul art. 8 din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Xavier Da Silva*, citată anterior, pct. 48).

56. În consecință, având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că ingerința în litigiu a fost, în speță, disproporționată cu scopul urmărit și că, prin urmare, persoana în cauză nu a beneficiat de un „control efectiv” impus de statul de drept și care să poată limita ingerința a ceea ce era „necesar într-o societate democratică”.

57. În lumina acestor considerente, Curtea consideră, în cele din urmă, că nu se ridică nicio problemă distinctă din perspectiva art. 13 din Convenție, invocat de reclamant, capătul de cerere aferent coîncizând cu capătul de cerere întemeiat pe art. 8 din Convenție.

58. Prin urmare, a fost încălcat art. 8 din Convenție.

II. Cu privire la celelalte pretinse încălcări

59. Invocând art. 14 din Convenție, reclamantul se consideră victimă a unui tratament discriminatoriu pe motiv că, printr-o decizie definitivă din 29 martie 2005, Tribunalul Bacău a dispus distrugerea înregistrărilor convorbirilor dintre avocat și clientul său, inculpat.

60. Curtea reamintește că art. 14 menționat anterior interzice orice discriminare a persoanelor, fizice sau juridice, „care se află în situații similare”. Totodată, în temeiul acestei dispoziții, o diferență de tratament este discriminatorie dacă „îi lipsește justificarea obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește un „scop legitim” sau dacă nu există „un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit” [*Burden împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 13378/05, pct. 60, CEDO 2008]. În speță, întrucât C.I. nu era inculpată, reclamantul nu se afla în aceeași situație cu avocatul implicat în decizia citată de el. Prin urmare, chiar presupunând că art. 14 ar fi aplicabil în coroborare cu art. 8 din Convenție, reclamantul nu a probat că a fost supus unui tratament diferit în raport cu persoanele aflate în

aceeași situație cu a sa. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

61. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

62. Reclamantul solicită 40 000 euro (EUR) pentru prejudiciul material pe care consideră că l-a suferit, care a constat în pierderea posibilității de a-și reprezenta clienții în cauze judiciare, și 10 000 de euro pentru prejudiciul moral pe care susține că l-a suferit.

63. Guvernul susține că prejudiciul material și prejudiciul moral, invocate de reclamant, nu au nicio legătură de cauzalitate cu pretinsa încălcare a Convenției și că, în orice caz, nu au fost probate. El consideră că o eventuală constatare de către Curte a încălcării Convenției ar putea constitui, în sine, o reparație satisfăcătoare a prejudiciului moral pretins. În fine, consideră că suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral este excesivă în raport cu jurisprudența Curții în domeniu.

64. Curtea nu observă o legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material invocat și respinge această cerere (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Petrina împotriva României*, nr. 78060/01, pct. 56, 14 octombrie 2008). În schimb, consideră că trebuie să i se acorde reclamantului suma de 4 500 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

65. De asemenea, reclamantul solicită 3 000 EUR pentru cheltuielile suportate în fața instanțelor interne și a Curții.

66. Guvernul subliniază că persoana în cauză nu a depus documente justificative decât pentru o sumă echivalentă cu 50 EUR. Pe baza acestor documente justificative – în număr de patru –, el indică faptul că unul este ilizibil și că altul, corespunzând unei chitanțe pentru o traducere, nu precizează dacă are legătură cu prezenta cauză.

67. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora [*Iatridis împotriva Greciei* (reparație echitabilă) (MC), nr. 31107/96, pct. 54, CEDO 2000-XI]. În speță, ținând seama de documentele de care dispune și de jurisprudența sa, Curtea consideră rezonabilă suma de 50 EUR pentru procedura în fața Curții și o acordă reclamantului.

C. Dobânzi moratorii

68. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

**Pentru aceste motive,
Curtea,
în unanimitate,**

1. *Declară* cererea admisibilă în privința capetelor de cerere întemeiate pe art. 8 din Convenție, considerat separat și coroborat cu art. 13 din Convenție și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 8 din Convenție;
3. *Hotărăște* că nu este necesar să se examineze capătul de cerere întemeiat pe art. 13 din Convenție, coroborat cu art. 8 din Convenție;
4. *Hotărăște*
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite **în moneda statului pârât**, la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 4 500 EUR (patru mii cinci sute de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
 - ii. 50 EUR (cincizeci de euro), plus orice sumă care poate fi datorată de reclamant cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 3 februarie 2015, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

Josep Casadevall
PREȘEDINTE

Stephen Phillips
Grefier